

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15005204>

E-BIZNESNI RIVOJLANISH STRATEGIYASI

Begaliyeva Madina Abdusamatovna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Stajyor o'qituvchi

madinbegalieva93@gmail.com

***Annotatsiya.** Elektron biznes (e-biznes) zamonaviy iqtisodiyotning muhim qismi bo'lib, raqamli texnologiyalar yordamida biznes jarayonlarini avtomatlashtirish va optimallashtirishga xizmat qiladi. Ushbu maqolada elektron biznesni rivojlantirish strategiyalari, jumladan, raqamli marketing, innovatsion texnologiyalar, mijozlarga xizmat ko'rsatish va foydalanuvchi tajribasini yaxshilash kabi yo'nalishlar ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, elektron biznesdagi asosiy muammolar va ularni hal qilish yo'llari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, elektron biznesni samarali rivojlantirish uchun raqamli transformatsiyaga e'tibor qaratish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish muhimdir.*

***Kalit so'zlar:** Elektron biznes, raqamli marketing, innovatsiyalar, mijozlarga xizmat, onlayn savdo, foydalanuvchi tajribasi, sun'iy intellekt, SEO;*

Kirish. Zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida elektron biznes (e-biznes) eng jadal rivojlanayotgan tarmoqlardan biri hisoblanadi. Internet va texnologiyalarning jadal rivojlanishi natijasida elektron tijorat, raqamli xizmatlar, onlayn marketing va biznesni avtomatlashtirish tizimlaridan keng foydalanilmoqda.

Internet va axborot texnologiyalarining rivojlanishi tufayli biznes yuritish usullari o'zgarib bormoqda. Kompaniyalar mijozlarga tez va qulay xizmat ko'rsatish uchun raqamli echimlardan foydalanmoqda. Ushbu maqolada elektron biznesni rivojlantirish

strategiyalari, samarali texnologiyalar va biznesni avtomatlashtirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, elektron tijorat va onlayn xizmatlar bozorining hozirgi holati va kelajakdagi tendentsiyalari muhokama qilinadi.

Asosiy qism. Taqsimlangan ma'lumotlarni ro'yxatga olish texnologiyalari, "sun'iy intellekt", superkompyuterlar imkoniyatlaridan foydalanish, shuningdek, kripto-aktivlar bo'yicha faoliyat dunyoning ko'plab mamlakatlarida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlaridan biridir. Taqsimlangan ma'lumotlar reestri texnologiyalari nafaqat iqtisodiyotning ko'plab tarmoqlariga, balki davlat boshqaruvi tizimi va davlat boshqaruvi tizimiga ham bosqichma-bosqich joriy etilmoqda.

O'z navbatida, keng qamrovli xizmat paydo bo'ladi - ham korporativ mijozlarga, ham oxirgi iste'molchiga xizmat ko'rsatadigan internet vositachilari. Ular o'z mijozlariga avtomatlashtirilgan axborot kanallari orqali xizmat ko'rsatadilar:

- sotishdan oldin potentsial xaridorlar va mijozlar bilan ishlash, onlayn marketing;
- onlayn buyurtmalar (tranzaksiya bilan bevosita bog'liq funktsiyalar) - xaridorlar va iste'molchilarga xizmat ko'rsatish, maxfiy ma'lumotlarni himoya qilish;
- moliyaviy xizmatlar-buyurtmalarni bajarish bilan bog'liq onlayn operatsiyalarning tarkibiy qismlari;
- sotishdan keyingi ish-buyurtma, hal qilish, almashtirish, nizolarni hal qilish holatini kuzatish.

Bundan tashqari, taqdim etilgan ma'lumotlarga o'zgartirishlar kiritish qulayligi va shu tariqa vaqt va xarajatlarni tejash raqamli iqtisodiyot va elektron tijoratning inson hayotida qanchalik muhim rol o'ynaganidan dalolat beradi. Bu sohaning izchil rivojlanib, keng jamoatchilikka yoyilishining sababi hamdir.

Onlayn biznesning muvaffaqiyati samarali marketing strategiyasiga bog'liq. Raqamli marketing quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- SEO (Search Engine Optimization) – qidiruv tizimlarida yuqori o'rinni egallab, saytga organik trafikni jalb qilish.
- SMM (Ijtimoiy Media Marketing) – auditoriyani jalb qilish va ijtimoiy tarmoqlar orqali mijozlar bilan muloqot qilish.

- Kontekstli reklama (PPC) – Google Ads, Facebook Ads va boshqa platformalar orqali maqsadli reklama kampaniyalarini o‘tkazish.
- E-mail marketing - mijozlar bilan uzluksiz aloqa o‘rnatish va ularni yangi mahsulotlardan xabardor qilish.

Elektron biznesda ilg‘or texnologiyalardan foydalanish raqobatda ustunlikni ta‘minlaydi. Elektron biznesni rivojlantirishda quyidagi innovatsiyalar muhim rol o‘ynaydi:

- Sun‘iy intellekt (AI) va avtomatlashtirish - mijozlarga xizmat ko‘rsatishni yaxshilash uchun chatbotlar va aqlli tavsiyalar tizimidan foydalanish.
- Big Data va analitik texnologiyalar – foydalanuvchi xatti-harakatlarini tahlil qilish orqali biznes qarorlarini optimallashtirish.
- To‘lov tizimlarini xavfsiz va shaffof qilish uchun blokcheyn texnologiyasi.

Elektron tijoratning muvaffaqiyati ko‘p jihatdan foydalanuvchilarning tajribasiga bog‘liq. Shuning uchun quyidagilarga e‘tibor qaratish lozim:

- Mobil moslashuvchanlik - sayt yoki ilovalar mobil qurilmalar uchun optimallashtirilgan bo‘lishi kerak.
- Tez yuklash - veb-sahifalarni tez yuklash mijozlarni ushlab turishga yordam beradi.
- Interfaol interfeys - foydalanuvchi uchun qulay va tushunarli dizayn yaratish.

Mijozlarni saqlash va ularning sodiqligini oshirish biznes uchun muhimdir. Buning uchun quyidagi usullardan foydalanish mumkin:

- Mijozlarga bonuslar va chegirmalar taqdim qiluvchi sodiqlik dasturlari.
- Tez mijozlarga xizmat ko‘rsatish - onlayn chat va qo‘llab-quvvatlash xizmatlari orqali tezkor javob.
- Shaxsiylashtirilgan yondashuv - har bir mijozga individual taklif va xizmatlarni taqdim etish.

Natijalar va muhokamalar. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, elektron biznesni rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalarni faol qo‘llash muhim ahamiyatga ega. Sun‘iy intellekt, ma‘lumotlarni tahlil qilish tizimlari va avtomatlashtirish biznes jarayonlarini samarali amalga oshirish imkonini beradi. Shuningdek, mijozlar bilan

doimiy muloqot va raqamli marketing strategiyalarini to'g'ri qo'llash kompaniyalarning bozordagi mavqeini mustahkamlaydi.

Kuzatishlar shuni ko'rsatadiki, elektron tijorat oddiy so'z bilan aytganda, ijtimoiy tarmoqlar, shuningdek, boshqa internet sahifalari kabi elektron vositalar yordamida bizning ehtiyojlarimizga javob beradigan xizmatlar va tovarlarni sotib olish yoki aksincha, sotish kabi onlayn tijorat amaliyotidir. Yurtimizda bozor munosabatlari hukmron bo'lsa-da, siz kabi tadbirkorlar faoliyatining rivojlanishi ham davlat ravnaqi, desak mubolag'a bo'lmaydi. Bizning biznesimizni yaxshilash va mahsulotlarimizni jahon bozorlariga milliy brend sifatida olib chiqish uchun jahon standartlari asosida ishlashimizda raqamli texnologiyalarning o'rni shundan.

Xulosa.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, elektron biznes bugungi kunda har qanday biznes modelining muhim qismiga aylanib bormoqda. Uni rivojlantirish uchun raqamli marketing, innovatsion texnologiyalar va mijozlarga xizmat ko'rsatishni yaxshilash zarur. Raqobatbardosh bo'lish uchun korxonalar doimo o'z strategiyalarini moslashtirishlari va zamonaviy tendentsiyalarga e'tibor qaratishlari kerak. Bizdan talab qilinadigan yagona narsa – iqtisodiy jihatdan yetuk davlatlarning tajribalarini mukammal o'rganish va hayotimizga joriy etishdir. Albatta, raqamli iqtisodiyot va elektron tijorat bu yo'lda “mayoq” bo'lib xizmat qiladi, desak mubolag'a bo'lmaydi. Endi siz elektron tijoratning turli sohalarini yaxshiroq tushunganingizdan so'ng, ularni kompaniyangiz uchun ishlatish vaqti keldi.

Adabiyotlar.

1. M.A. Begaliyeva "Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya". Maqola . New Renaissance xalqaro journal. Volume 1 Issue8.
2. M. A.Begaliyeva "O‘zbekistonning elektron hukumatdagi roli" International conference on Germany sciyentific approach to the modern education system 21.10.2024
3. M.A. Begaliyeva "Raqamli iqtisodiyot haqida tushuncha va raqamli texnologiyalar" International sciyentific practical conference on "Principal issuyes of sciyentific research and modern education 3son 7 to‘plam 17.10.2024
4. Qodirov B. Elektron tijoratda xavfsizlik muammolari. – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2023.